

Vejledning

til bekendtgørelse om krav til information og samtykke ved lagring af eller adgang til oplysninger i slutbrugerens terminaludstyr, "Cookie-bekendtgørelsen".

Indholdsfortegnelse

Forord	4
1. Indledning	6
2. Reglerne	9
Baggrund	9
Cookiebekendtgørelsen	9
Formål og afgrænsning.....	9
Krav om informeret samtykke.....	15
Informationskravet.....	16
Kravet til samtykke.....	19
Undtagelser	21
3. Selvregulering.....	24
4. Erhvervsstyrelsens tilsyn med reglerne	25
5. Links til lovgivning og direktiver	26
6. Teknisk Guide	27
1. skridt – Fastlæggelse af webejendom.....	27
2. skridt – Undersøgelse af om der sættes cookies.....	28
3. skridt – Afgivelse af fyldestgørende information.....	29
4. Skridt – Fjern uønskede, ukendte og unødvendige cookies	36
5. Skridt – Indhentning af samtykke.....	37
Tekniske definitioner.....	41

FORORD

Dette er en opdateret udgave af den gældende vejledning til bekendtgørelse nr. 1148 af 9. december 2011 om krav til information og samtykke fra brugeren ved lagring af eller adgang til allerede lagrede oplysninger i slutbrugers terminaludstyr, herefter cookiebekendtgørelsen. Vejledningen blev første gang udsendt sammen med bekendtgørelsen ved dennes ikrafttræden i december 2011. Bekendtgørelsen gennemfører e-databeskyttelsesdirektivet, der bl.a. indfører krav om informeret samtykke fra brugeren af en netjeneste til lagring af cookies.

Cookiebekendtgørelsen har fået sit kaldenavn efter navnet på de små tekstfiler, som den regulerer, og som lagres på en brugers computer eller andet elektronisk udstyr via bl.a. Internettet. Cookies muliggør genkendelse af computeren eller udstyret i forbindelse med brugerens færden i den digitale verden.

Siden cookiebekendtgørelsens ikrafttræden har reglerne været debatteret bredt, idet både virksomheder og offentlige myndigheder bl.a. har påpeget uklarheder og betydelige tekniske udfordringer ved den praktiske efterlevelse af EU-reglerne. Formålet med den opdaterede vejledning er derfor at hjælpe virksomheder og offentlige myndigheder i gang og præsentere en mere praktisk tilgang til, hvordan reglerne kan efterleves.

Den opdaterede vejledning ændrer ikke på fortolkningen af de essentielle krav til information og samtykke i relation til cookies og lignende teknologier, men indeholder præciseringer, særligt i forhold til;

En indledende tekst omkring cookies og deres egenskaber

Ansvar for 3. parts cookies

Eksempler på informationens tilgængelighed

Hvilke cookies, der er undtaget fra informations- og samtykkekravet,

Erhvervsstyrelsens tilsyn med reglerne

Opdateringen indeholder desuden flere praktiske eksempler samt en teknisk guide til virksomheder og offentlige myndigheder med inspiration til den praktiske implementering af cookiereglerne på de danske hjemmesider.

Der lægges med den tilhørende tekniske guide op til, at virksomhederne foretager en nærmere analyse af hjemmesiders brug af cookies og lignende teknologier, samt en kategorisering af cookies på baggrund af deres forskellige egenskaber. Lovgivningen omfatter alle typer af cookies, men en kategorisering af disse kan være en hjælp for den hjemmesideansvarlige til angivelse af formålet med de forskellige cookies som hjemmesiden bruger, og herved sikring af fyldestgørende information til brugeren. Endvidere vil cookies karakter have betydning for vurderingen af informations- og samtykkekravet ud fra en betragtning af cookies effekt i forhold til brugerens privatliv.

Erhvervsstyrelsen er i tæt dialog med Kommissionen og andre medlemsstater for at sikre en ensartet tilgang til reguleringen, der som nævnt er baseret på EU-lovgivning¹. Der lægges således vægt på, at den danske fortolkning og håndhævelse af reglerne er i tråd med opfattelsen hos Kommissionen og de øvrige medlemslande. Dialogen med Kommissionen og de øvrige medlemsstater fortsættes med henblik på at drøfte reglerne og håndhævelsen heraf, også i lyset af den teknologiske udvikling. Endvidere følges drøftelserne af direktivet i den såkaldte Artikel 29 Gruppe, som er nedsat i hen-

¹ Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2002/58/EF om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor, som ændret ved direktiv 2009/136/EF.

hold til de generelle databeskyttelsesregler i Databeskyttelsesdirektivet². Vejledningen vil i den forbindelse blive opdateret i det omfang, der måtte være behov herfor.

Dialogen med Kommissionen og de øvrige medlemslande viser en bred enighed om fortolkningen af samtykkereglerne i EU, men nogle lande håndhæver i praksis samtykkekravet således, at det i særlige tilfælde accepteres, at cookies lagres forud for at brugeren har givet samtykke hertil. Der er behov for en nærmere afklaring fra Kommissionen omkring denne praksis. Indtil afklaring foreligger, vil Erhvervsstyrelsen ikke håndhæve kravet om forudgående samtykke. Styrelsen vil i tilsynet med reglerne i stedet lægge vægt på hjemmeside ejerens indsats for at sikre fyldestgørende information til brugeren om hjemmesidens anvendelse af cookies, samt mulighed for brugeren til at acceptere eller afvise cookies.

Erhvervsstyrelsen
April 2013

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1995/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

1. INDLEDNING

Vejledningen understøtter reglerne i cookiebekendtgørelsen, der stiller krav om at hjemmesider, der gør brug af teknologier til at lagre eller læse oplysninger på en brugers computer eller andet it-udstyr (såkaldte cookies), sikrer samtykke hertil fra brugeren af hjemmesiden, inden teknologien anvendes.

Cookiebekendtgørelsen, der trådte i kraft 14. december 2011, implementerer e-databeskyttelsesdirektivet³ med seneste ændringer fra 2009⁴, hvormed samtykkekravet blev indført.

Reglerne er indført for at øge beskyttelsen af privatlivet, når vi bevæger os i den digitale verden. Cookies indsamler data om brugeren af digitale tjenester ved at tilgå brugerens computer eller andet terminaludstyr, der anses for at være en del af brugerens privatsfære. Indsamlingen af data via cookies gør det muligt at genkende brugerens computer og følge brugerens færden på nettet.

Cookiereglerne skal læses i lyset af reglerne om beskyttelse af persondata, hvor cookie-reglerne regulerer indsamling af data i bredere forstand, idet der ikke skelnes til, om der er tale om oplysninger, der kan identificere en person.

Virksomhederne og offentlige myndigheder benytter sig i højere og højere grad af den digitale platform på internettet og bruger mulighederne for den ofte lettere adgang her til kunder og brugere end i den fysiske verden. Samtidig er de udfordret af flygtigheden hos brugerne på nettet og den manglende personlige relation i den digitale verden. Anvendelsen af teknologier som cookies giver mulighed for at skabe relationen med bedre brugeroplevelser og målrettede ydelser. Cookies kan således være en stor hjælp for brugeren, bl.a. ved gentagne besøg på hjemmesider, hvor brugerens indstillinger og evt. indtastede oplysninger huskes ved hjælp af cookies og derfor ikke skal indtastes igen. Cookies kan også bruges til at følge brugerens færden på en enkelt hjemmeside eller på tværs af hjemmesider og give grundlag for bl.a. statistik og målrettede annoncer og tjenester fra hjemmesideejeren selv, eller fra 3. parter som eksempelvis udbydere af webstatistikmoduler, reklame- eller mediebyråer. Cookies er med til at styrke innovation og udvikling på det digitale marked.

Sigtet med reglerne er heller ikke at forbyde brugen af cookies men at øge gennemsigtigheden med de processer, der understøtter brugernes færden på Internettet, baseret på data indsamlet hos brugeren og samtidig sikre, at brugeren fortsat har kontrollen med, hvad disse data bruges til. Reglerne lægger vægt på, at den enkelte bruger skal have en reel mulighed for at til- eller fravælge lagring af cookies. Herved sikres tilliden til internettet, der også er en afgørende faktor for den fortsatte udvikling af det digitale marked.

Cookies er i almindelighed passive filer, der kan lagres eller tilgås i brugerens terminaludstyr, men ikke interagerer eller manipulerer med udstyr eller oplysninger.

Den viden, der indsamles via cookies eller lignende teknologier, kan imidlertid som ovenfor nævnt benyttes til en lang række forskellige formål, fx personalisering og udvikling af mere brugervenlige tjenester, generering af analyser om brugen af en hjemmeside eller målretning af adfærdsbaseret markedsføring til brugeren. Afhængig af den enkelte brugers personlige holdninger, kan disse formål være mere eller mindre ønskværdige.

³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/136/EF.

Hertil kommer, at cookies kan, og ofte sættes af andre end hjemmesiden selv, hvilket ikke altid er åbenlyst for brugeren og kan gøre det vanskeligt for brugeren at gennemskue det reelle formål. Det er her særligt vigtigt at sikre brugerens opmærksomhed på, at cookies kan følge med fra en hjemmeside til en anden og følge brugerens færden rundt på nettet. Samtidig er det vigtigt, at ejeren af hjemmesiden selv har kontrol over hvilke cookies, der sættes og hvem der via hjemmesiden får adgang til brugerens data. Har ejeren af hjemmesiden ikke denne kontrol, bliver det dels meget vanskeligt eller umuligt at indhente et reelt informeret samtykke fra brugeren samtidig med, at der kan være risiko for, at andre aktører misbruger brugerens data eller udnytter data i modstrid med ejeren af hjemmesidens egne interesser.

I lyset af de forskellige egenskaber ved cookies og udnyttelsen heraf, der skifter konstant i takt med den teknologiske udvikling og det voksende digitale marked, er det nødvendigt at styrke den generelle oplysning af brugerne for at opfylde lovgivningens formål om, at det er brugerne, der på et informeret grundlag skal beslutte, om de vil tillade adgangen til oplysningerne.

En analyse lavet af Foreningen for Dansk Internethandel, FDIH⁵, viser, at kendskab til cookies er stigende hos forbrugerne og at 2 ud af 3 forbrugere ved, hvad en cookie er. Det er overvejende ældre forbrugere, der kender til cookies. Analysen viser endvidere, at halvdelen af dem, som svarer ja til kendskab til cookies, også aktivt har været inde og ændre i deres browserindstillinger for at forhindre eller begrænse accepten af cookies. For den gruppe, som svarede nej til kendskabet til cookies, og som primært består af yngre internetbrugere, afviser over 2 tredjedele imidlertid at have planer om fremadrettet at ændre i browserindstillinger for at forhindre eller begrænse accepten af cookies.

Analysen viser, at der er en stor forskel på brugernes opfattelse af cookies og holdning til, om cookies er noget man lever med eller ønsker at undgå. Den stigende brugerbevidsthed i forhold til cookies og anvendelsen heraf er imidlertid en faktor, som både virksomheder og offentlige myndigheder bør forholde sig til.

Nærværende vejledning uddyber reglerne i cookiebekendtgørelsen, særligt de essentielle krav til information og samtykke og giver bud på praktiske løsninger til hjemmesideejerne. Komplexiteten og mangfoldigheden af digitale tjenester i dag gør det hverken muligt eller hensigtsmæssigt at beskrive i detaljen, hvordan reglerne skal efterleves, men bekendtgørelsen tegner, sammen med denne vejledning, en ramme eller et mulighedsrum, hvori tjenesteudbydere kan finde inspiration til løsninger, der passer til deres konkrete kontekst. Tjenesteudbydere selv vil have de bedste forudsætninger for at kunne tilvejebringe nye, innovative og brugervenlige løsninger, der øger gennemsigtigheden og kontrollen for brugerne. De eksempler der er med i vejledningen og i den tekniske guide til virksomheder er derfor også alene eksempler og ikke anvisninger på endegyldige løsninger.

Hjemmesideejere etableret i andre lande udover Danmark skal være opmærksomme på, at de måske ikke kan nøjes med at indrette deres løsninger efter den danske lovgivning, jf. vejledningens afsnit ”Hvor gælder hvilke regler?”. De danske cookieregler er baseret på harmoniseret EU lovgivning, der dog alene fastsætter minimumskrav i forbindelse med anvendelse af cookies og lignende teknologier. I Danmark er reglerne implementeret med en tekstnær gengivelse af direktivets bestemmelser og der er ikke indført strengere regler.

Vejledningen afspejler Erhvervsstyrelsens tilsyn med cookiereglerne, der lægger vægt på hjemmeside ejernes indsats for at overholde reglerne og skabe gennemsigtighed for deres brugere på nettet. I lyset af det bagvedliggende beskyttelseshensyn vil Erhvervsstyrelsen i tilsynet lægge vægt på, hvilke typer af cookies der anvendes og deres effekt i

5 FDIH's e-handels analyse fra 2012.

forhold til brugerens privatliv, samt indsatsen for at tage kontrol over hjemmesiden. Erhvervsstyrelsen vil måle hjemmesidens indsats ud fra de 5 processkridt, som er givet i den tekniske guide jf. vejledningens kapitel 6.

2. REGLERNE

Baggrund

I forbindelse med revisionen af de europæiske teledirektiver i 2008/2009 indførtes ændringen af *e*-databeskyttelsesdirektivets artikel 5, stk. 3, der omhandler lagring af eller adgang til oplysninger i brugeres terminaludstyr, fx computere, smartphones eller tablets. Ændringen består særligt i indførelse af et krav om indhentning af samtykke fra brugerne i forbindelse med lagring af eller adgang til oplysninger i brugerens terminaludstyr.

e-Databeskyttelsesdirektivets artikel 5, stk. 3 indeholder en henvisning til persondatabeskyttelsesdirektivet⁶ og skal derfor læses sammen med de generelle regler om persondatabeskyttelse, som er implementeret i dansk ret ved Lov om behandling af personoplysninger⁷. Lov om behandling af personoplysninger opstiller generelle krav i forbindelse med behandling af personhenførbare oplysninger.

Ændringen af *e*-Databeskyttelsesdirektivet kom ind for at øge beskyttelsen af brugernes privatsfære, når de færdes i en digital verden, hvilket man ikke mente, var opfyldt i tilstrækkelig grad af persondatabeskyttelsesreglerne eller den daværende bestemmelse i *e*-databeskyttelsesdirektivet. Privatlivsbeskyttelsen underbygges endvidere af Det Europæiske Charter for grundlæggende rettigheder, som blev gjort juridisk bindende med Lissabontraktatens ikrafttræden.

Cookiebekendtgørelsen

Ændringen af *e*-Databeskyttelsesdirektivet er implementeret i dansk ret med Bekendtgørelse nr. 1148 af 9. december 2011 om krav til information og samtykke ved lagring af eller adgang til oplysninger i slutbrugeres terminaludstyr (Cookiebekendtgørelsen), som er udstedt i medfør af § 9 og § 81, stk. 2, i lov nr. 169 af 3. marts 2011 om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.

Formål og afgrænsning

Hvad beskytter reglerne?

Reglerne har til formål at beskytte brugernes privatsfære. Med reglerne anlægges den betragtning, at brugernes terminaludstyr udgør en del af brugerens privatsfære, der skal beskyttes mod uretmæssig indtrængen.

Terminaludstyr omfatter computere og mobile enheder som smartphones, tablets m.v., hvori der kan lagres oplysninger eller opnås adgang til allerede lagrede oplysninger.

Den beskyttede er brugeren af et elektronisk kommunikationsnet eller -tjeneste, som ikke på kommercielt grundlag stiller de pågældende elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til rådighed for andre, dvs. alle brugere af en computer eller en mobil enhed.

Beskyttelsen knytter sig til terminaludstyret, der som ovenfor nævnt anses for at være en del af ejerens privatsfære.

⁶ Direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

⁷ Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger.

Reglerne finder alene anvendelse på offentligt tilgængelige kommunikationsnet eller -tjenester og ikke på virksomheders intranet og lignende lukkede brugergrupper. At der kræves log-in for at få adgang til et netværk medfører dog ikke i sig selv, at der er tale om en lukket brugergruppe, hvor cookiereglerne ikke finder anvendelse. Det vil bero på en konkret vurdering.

Reglerne tager ikke højde for tilfælde af flere brugere af det samme terminaludstyr. Brugere skal være opmærksomme på, at hvis de enten låner en computer, tablet, mobiltelefon m.v. ud eller bruger en andens terminaludstyr, så accepterer de udstyrets indstillinger, herunder accept af cookies og lignende teknologier. Hvis brugeren af terminaludstyret ønsker at sikre sig herimod, må det bero på en aftale mellem ejeren/låneren af udstyret.

Det samme gælder i det omfang man anvender en offentlig tilgængelig computer, eksempelvis på biblioteket, idet en bruger som udgangspunkt ikke kan gardere sig imod tidligere brugeres indstillinger. Det er Erhvervsstyrelsens vurdering, at denne brug ikke er omfattet af cookiereglernes beskyttelsesformål i forhold til brugerens privatliv. Det er ikke hjemmesidernes ansvar at sørge for samtykke fra samtlige brugere eller indrette deres hjemmesider efter, at siden kan tilgås fra en offentlig tilgængelig computer.

Hvilke teknologier er omfattet?

Der gives ikke i bekendtgørelsen en nærmere definition af de teknologier som bekendtgørelsen regulerer, udover selve beskrivelsen i bestemmelsen i § 3, stk. 1.

Reglerne er teknologineutrale. Bekendtgørelsen rækker ud over lagring af eller adgang til oplysninger i brugeres terminaludstyr, som finder sted i forbindelse med en opkobling til internettet, og omfatter således også lagring af eller adgang til oplysninger fra eksterne medier som fx USB-nøgler, CD'er, CD-ROM'er, eksterne harddiske eller lignende.

For så vidt angår den form, det format eller den standard, oplysninger lagres i, omfatter bekendtgørelsen ikke blot "klassiske" http-cookies, men enhver form for lignende teknologier, herunder også fx Flash-cookies (Local Shared Objects), Web Storage (HTML5), Javascripts eller cookies sat ved brug af Microsoft Silverlight.

Cookies kan have forskellig levetid, idet de kan stoppe ved udløbet af en browser session (dvs. fra brugeren åbner et browservindue til dette lukkes igen) eller de kan vare længere tid og dække flere browser-sessioner således, at de kan følge brugeren rundt på internettet.

En cookie kan endvidere deles ind i 1. parts cookies og 3. parts cookies alt efter hvem, der placerer cookie'en på en hjemmeside.

1. parts cookies er de cookies, der placeres af ejeren af hjemmesiden, der er den som brugeren umiddelbart interagerer med. 3. parts cookies er dem som placeres på en hjemmeside af 3. mand, hvor denne eller andre får adgang til den data, der indsamles.

		1. part	3. part	
		Cookies der sættes af hjemmesiden, som brugeren besøger, hvis adresse fremgår af URL vinduet	Cookies der sættes af andre end den hjemmeside brugeren besøger	
Sessions cookies	Udløber enten i løbet af eller ved udgangen af en browser-session	Eks.: <ul style="list-style-type: none"> • Styring af grafik • Besøgsstatistik • Brugerindstilling • Indkøbskurv • Betalingsmodul • Sikkerheds-procedurer ved netbank 	Eks. : <ul style="list-style-type: none"> • Statistik • Hvor 3. part leverer ydelser som beskrevet under eks. på 1. parts cookies, er det afgørende, hvem der har adgang til brugerens data, i forhold til om der er tale om 3. parts cookies 	Både for 1. og 3. parts cookies vurderes sessions cookies ofte at være mindre indgribende i forhold til brugerens privatliv
Persistent cookies	Varer flere browser sessioner og kan følge brugeren rundt på nettet. Kan vare fra timer til flere år	Eks.: <ul style="list-style-type: none"> • Huske brugerindstillinger som navn og adresse, sprog, log-in næste gang brugeren besøger hjemmesiden udover en browser-session • Tracking - enten genkende brugere fra tidligere besøg eller følge brugeren til andre hjemmesider 	Eks.: <ul style="list-style-type: none"> • Tracking 	1. parts cookies for brugerindstilling. Vurderes, at være mindre indgribende i forhold til brugerens privatliv. Tracking cookies – både fra 1. part og 3. part anses for mere indgribende i brugerens privat-sfære

Lovgivningen skelner for så vidt angår informations- og samtykkekravet ikke mellem de forskellige typer af cookies, men omfatter alle cookies uanset levetid og hvor de stammer fra.

Som det fremgår nedenfor vil en cookies karakter i praksis kunne spille ind ved vurderingen af, hvorvidt informations- og samtykkekravet er opfyldt, da det her er afgørende, at brugeren kender til cookiens funktion, herunder også hvem der står bag cookien, og hvem der herfra får adgang til indsamlet data.

Hvilke handlinger er omfattet?

Bekendtgørelsen vedrører alene den handling, der består i lagring af eller adgang til allerede lagrede oplysninger i en brugers terminaludstyr. Handlinger, der finder sted før eller efter lagringen af eller adgangen til oplysninger i en brugers terminaludstyr,

er ikke omfattet af reglerne i cookiebekendtgørelsen. Sådanne handlinger kan i stedet være omfattet af de generelle bestemmelser om beskyttelse af persondata.

Følgende tabel giver en oversigt over grænsefladerne mellem cookiebekendtgørelse og persondataloven.

Tabel 1: Anvendelsesområder for cookie-bekendtgørelsen og persondataloven

	Cookie-bekendtgørelsen	Persondataloven
Beskyttelsesobjekt:	Brugerens terminaludstyr, forstået som en del af privatsfæren.	Personoplysninger (ikke kun i terminaludstyr).
Omfattede oplysningstyper:	Alle oplysninger, uden sondring.	Som udgangspunkt kun personoplysninger. Dog er oplysninger om virksomheder m.v. omfattet i særlige tilfælde.
Omfattede behandlingsformer:	Lagring af eller adgang til oplysninger i en brugers terminaludstyr.	Enhver behandling af personoplysninger inden for lovens anvendelsesområde, hvor der ikke er særregler i anden lovgivning, der træder i stedet for.
Kriterier for behandling: (behandlingshjemmel)	HR: Fyldestgørende information til og samtykke fra bruger. U: Bekendtgørelsens § 4.	Udtrykkelig samtykke er blot ét af flere mulige behandlingskriterier.

Der er et overlap mellem cookiebekendtgørelsen og persondataloven for så vidt angår lagring af eller adgang til allerede lagrede oplysninger i en brugers terminaludstyr, når de indsamlede oplysninger er personoplysninger. Kravet om informeret samtykke i cookiereglerne giver her en bedre beskyttelse af brugeren end persondatabeskyttelsesreglerne, der omfatter en række situationer, hvor informeret samtykke ikke er påkrævet.

Ved lagring af og adgang til allerede lagrede oplysninger, som er personoplysninger, i terminaludstyr vil cookiebekendtgørelsen dermed gå forud for persondataloven, jf. Persondatalovens § 2.

I praksis vil det imidlertid forekomme, at der udover lagring af eller adgang til allerede lagrede oplysninger i en brugers terminaludstyr, også finder andre behandlinger af oplysninger sted.

For eksempel når behandlingerne transmitteres til, indsamles eller viderebehandles på en server. Sådanne behandlingsformer ligger uden for brugernes terminaludstyr og er ikke omfattet af cookiereglerne. Afhængigt af de konkrete omstændigheder kan reglerne i persondataloven evt. finde anvendelse her.

Hvilke oplysninger er omfattet?

Bekendtgørelsen vedrører enhver type af oplysninger, der indsamles eller lagres på brugerens terminaludstyr.

Cookiereglerne regulerer *midlet* til indsamling af data. Der sondres ikke her mellem personhenførbare og ikke personhenførbare oplysninger.

Det er ligeledes uden betydning, om oplysningerne er semantisk meningsfulde, uforståelige tekststrengte, kode eller om oplysningerne er krypterede.

Eksempel: Lagring af eller adgang til allerede lagrede oplysninger til brug for webstatistik

En udbyder af en hjemmeside ønsker at lave en analyse af, hvordan hjemmesidens brugere benytter siden med henblik på at forbedre brugeroplevelsen. Til dette formål ønsker udbyderen af hjemmesiden at placere cookies i brugernes terminaludstyr.

Tjenesteudbyderen er omfattet af bekendtgørelsens krav til information og samtykke for så vidt angår lagringen af cookies, og eventuel senere adgang til disse cookies i brugernes terminaludstyr. Ønsker tjenesteudbyderen efterfølgende at analysere oplysningerne, der er indsamlet ved hjælp af de placerede cookies, falder denne behandling udenfor cookiebekendtgørelsens anvendelsesområde. Det gælder eksempelvis den videre behandling af oplysningerne hos tjenesteudbyderen til brug for udarbejdelse af statistik.

Hvem gælder reglerne for?

Alle, der lagrer eller opnår adgang til oplysninger i brugeres terminaludstyr, er omfattet af reglerne (se også det efterfølgende afsnit ”Hvor gælder hvilke regler?”).

Hjemmesider, der henvender sig til alle eller udelukkende til virksomheder, vil således være omfattet af reglerne, såfremt der benyttes cookies eller lignende teknologier på hjemmesiden, idet hjemmesider som udgangspunkt kan tilgås af alle.

Ejeren af en hjemmeside er ligeledes forpligtet efter reglerne i forbindelse med 3. parts lagring af eller adgang til oplysninger i brugeres terminaludstyr, hvis dette sker via udbyderens tjeneste, fx ved hjælp af indlejret kode, i en bannerreklame, software applikationer eller links.

Ejeren af en hjemmeside behøver ikke selv stå for den praktiske og tekniske efterlevelse af reglerne (informering og indhentning af et samtykke fra brugeren), men kan aftale, at 3. part håndterer dette på vegne af tjenesteudbyderen. Ansvar for at reglerne overholdes, vil dog altid ligge hos udbyderen af en tjenesteydelse, uanset hvad denne måtte have aftalt med 3. part, da man ifølge cookiebekendtgørelsen heller ikke må *lade 3. part lagre eller få adgang til allerede lagrede oplysninger* uden information til og samtykke fra slutbrugeren.

Der gælder ikke efter cookiereglerne et krav om indgåelse af databehandlingsaftale, som der gælder efter Persondataloven, men det kan være hensigtsmæssigt, hvor man giver adgang for 3. part til indsamling af data via ens hjemmeside, at indgå en skriftlig aftale med henblik på at afdække, med hvilke formål 3. part indsamler data om brugere, idet dette formål skal være omfattet af informationen på hjemmesiden, for at samtykke fra brugeren kan anses for at være reelt og fyldestgørende jf. nedenfor under afsnittet om ”Krav om informeret samtykke”.

Ved indlejring på egen hjemmeside af andres tjenester, der eksempelvis hentes via internettet, vil aftalen med 3. part oftest bero på en ensidig accept af 3. partens givne forretningsbetingelser og ikke give mulighed for forhandling af kontraktvilkår. Man skal være opmærksom på, at det her kan være vanskeligt at kontrollere 3. partens brug af data, som evt. indsamles via cookies eller lignende teknologier, og derved også vanskeligt i sidste ende at sikre et reelt informeret samtykke fra brugeren.

Eksempel: Indlejring af et kommentarmodul på en hjemmeside

Et større nyhedsmedie ønsker at indlejre et modul, der sætter brugerne af deres hjemmeside i stand til at kommentere indholdet på hjemmesiden. Nyhedsmediet kontakter til dette formål udbyderen af et kommentarmodul, der kan indlejres på hjemmesider. Nyhedsmediet og udbyderen af modulet aftaler, at modulet indlejres nederst på alle nyhedsmediets sider.

Udbyderen af kommentarmodulet vil gerne sætte cookies i brugernes terminaludstyr, når brugerne tilgår en side for at kunne følge med i, hvor meget modulet bliver brugt. Nyhedsmediet aftaler derfor med udbyderen af kommentarmodulet, at sidstnævnte sørger for, at reglerne om lagring af eller adgang til oplysninger i brugeres terminal- udstyr efterleves, ved at der gives fyldestgørende information og indhentes samtykke fra brugerne.

Nyhedsmediet er dog ansvarlig for, at efterlevelsen af reglerne rent faktisk finder sted og dermed for, at der ikke sker en uretmæssig lagring i brugernes terminaludstyr, når brugere tilgår nyhedsmediets hjemmeside, uanset hvad nyhedsmediet måtte have aftalt med udbyderen af kommentarmodulet. Dette gælder altså også i tilfælde af, at udbyderen af kommentarmodulet anvender cookies til andre formål, end det der følger af aftalen og oplyses til brugeren.

Ejeren af en hjemmeside er ansvarlig for de cookies og lignende teknologier, der sættes i forbindelse med en brugers besøg på hjemmesiden.

Linkes der på hjemmesiden til andre hjemmesider eller anvendes der ”delebarer” eller ”like-knapper” til eksempelvis Facebook eller Twitter, er det vigtigt at være opmærksom på, hvorvidt disse hjemmesider sætter cookies via links, delebar eller like-knapper allerede inden brugeren linkes over til den nye hjemmeside, da det som ovenfor nævnt er hjemmesideejeren, der i sidste ende er ansvarlig for de cookies, der sættes på deres hjemmeside. Når der først er linket over via delebaren, overgår ansvaret til ejeren af den nye hjemmeside.

Det er ikke et krav efter cookiereglerne, men det anbefales at oplyse brugeren om, at siden forlades og at de sider man giver adgang til evt. bruger cookies.

Ved oprettelse af digitale platforme, hvorfra man tilgår andre hjemmesider, som vil optræde i rammen af den digitale platform, eksempelvis Erhvervsstyrelsens ”Virk.dk”, eller Digitaliseringsstyrelsens ”Borger.dk”, vil det være ejeren af den enkelte hjemmeside, der tilgås via platformen, der er ansvarlig for overholdelsen af cookiereglerne på disse hjemmesider. Ejeren af platformen har ansvaret for cookies, der sættes af dem.

Det samme vil gælde ved oprettelse af hjemmesider via sociale medier som eksempelvis Facebook. Det sociale medie vil være ansvarlig for de cookies, der sættes af mediet, men ikke for de cookies, der sættes af ejeren af hjemmesiden oprettet i det sociale medies format.

Det afgørende for hvem der bærer ansvaret for indhentelse af samtykke til anvendelse af cookies på en hjemmeside afhænger af, hvem der har kontrollen over indholdet på hjemmesiden.

Hvor gælder hvilke regler?

Hjemmesideejere, der er etableret i andre lande udover Danmark skal være opmærksomme på, at de måske ikke kan nøjes med at indrette deres løsninger efter den danske lovgivning. De danske cookieregler er baseret på harmoniseret EU lovgivning, der dog alene fastsætter minimumskrav i forbindelse med anvendelse af cookies og lignende teknologier.

Der er ikke i e-Databeskyttelsesdirektivet taget stilling til reglernes geografiske anvendelsesområde, men Europa-Kommissionen har tilkendegivet, at det indenfor EU er lovgivningen i det land, hvori udbyderen af en tjeneste er etableret, der er gældende. Vi

lægger i Danmark umiddelbart op af Kommissionens fortolkning, der følger ”afsenderlandsprincippet” i E-handelsdirektivet⁸.

Hvis udbyderen af en tjeneste etableret i Danmark lagrer eller opnår adgang til oplysninger i en brugers terminaludstyr, er tjenesteudbyderen således forpligtet efter de danske regler. De danske regler finder ligeledes anvendelse, hvor udbyderen af en tjeneste, etableret i Danmark, lader en 3. part, der er etableret i et andet land, lagre eller opnå adgang til oplysninger i en brugers terminaludstyr via udbyderens tjeneste.

Ifølge Kommissionen gælder for udbyderen af en tjeneste etableret *uden for EU* lovgivningen i det land, hvor lagringen af eller adgangen til oplysninger i en brugers terminaludstyr finder sted. Erhvervsstyrelsen lægger i tilsynet med reglerne vægt på, hvorvidt hjemmesiden retter sig mod danske forbrugere i overensstemmelse med de folkeretlige jurisdiktionsprincipper om hvor en handling har virkning. Der vil således blive lagt vægt på en række faktorer, som sprog, leveringsbetingelser (f.eks. en webshop hvor der kan leveres til Danmark) etc.

Krav om informeret samtykke

Det helt centrale i ændringen til *e-Databeskyttelsesdirektivet* fra 2009 er kravet om indhentelse af informeret samtykke forud for placeringen af cookies, der også er ført videre til de danske regler i cookiebekendtgørelsens § 3.

Cookiebekendtgørelsen indeholder en definition af samtykke baseret på samtykkedefinitionen i Persondatabeskyttelsesdirektivet, som Cookiedirektivet henviser til. Det samme gælder indholdet af informationspligten, der også er nærmere beskrevet i Persondatabeskyttelsesdirektivet.

Kravene om information og samtykke bør ses som to komplementære elementer, der understøtter hinanden og ikke kan adskilles, idet de er indført for at sikre, at brugeren kan træffe et reelt og oplyst valg omkring overvågningen af deres færdsel på internettet. Er informationen ikke fyldestgørende, vil samtykket heller ikke være et reelt samtykke.

Nedenfor er kravene til både information og samtykke nærmere uddybet. Der gives en række praktiske eksempler og flere følger af den tekniske guide, som findes i vejledningens sidste afsnit. Der er alene tale om eksempler til inspiration, da det fortsat vil være op til den enkelte hjemmesideejer at vurdere, hvordan kravene bedst muligt efterleves på netop deres tjeneste.

Bekendtgørelsens § 3

§ 3. Fysiske eller juridiske personer må ikke lagre oplysninger eller opnå adgang til oplysninger, der allerede er lagret, i en slutbrugers terminaludstyr eller lade tredjepart lagre oplysninger eller opnå adgang til oplysninger, hvis slutbrugeren ikke giver samtykke hertil efter at have modtaget fyldestgørende information om lagringen af eller adgangen til oplysningerne.

Stk. 2. Information, jf. stk. 1, er fyldestgørende, når den som minimum

- 1) fremstår i et klart, præcist og letforståeligt sprog eller tilsvarende billedskrift,
- 2) indeholder oplysning om formål med lagringen af eller adgangen til oplysninger i slutbrugers terminaludstyr,
- 3) indeholder oplysninger, der identificerer enhver fysisk eller juridisk person, der foranstalter lagringen af eller adgangen til oplysningerne,
- 4) indeholder en umiddelbart tilgængelig adgang for slutbrugeren til at afslå samtykke eller tilbage-

⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked.

kalde samtykke til lagringen af eller adgangen til oplysninger samt en klar, præcis og letforståelig vejledning om, hvordan slutbrugeren anvender en sådan adgang og

5) er umiddelbart tilgængelig for slutbrugeren ved samlet og tydeligt at blive meddelt denne. Desuden skal information, når der sker lagring af eller adgang til oplysninger i slutbrugers terminaludstyr igennem en informations- og indholdstjeneste, være vedvarende tilgængelig for slutbrugeren ved en direkte og tydeligt markeret adgang på den pågældende informations- og indholdstjeneste.

Informationskravet

Hvilke krav stilles til fyldestgørende information?

Af bekendtgørelsens § 3, stk. 2, fremgår de krav, der som *minimum* skal være opfyldt, før informationen kan siges at være fyldestgørende. Der stilles krav til *karakteren, indholdet og tilgængeligheden af informationen*.

Overordnet kan siges, at informationen skal udgøre det videns grundlag, der sætter brugerne i stand til at træffe reelle informerede valg. I nogle tilfælde bør det derfor også overvejes at medtage yderligere information, end der kræves i bekendtgørelsen, hvis dette er nødvendigt for, at brugerne kan forstå konsekvenserne af deres valg.

Løsninger skal opfylde cookiereglerne både på hjemmesider og på mobilsites – se evt. teknisk guide i vejledningens kapitel 6.

Krav til sprog og tekst

§ 3, stk. 2, nr. 1, fastsætter krav til, at informationen *fremstår i et klart, præcist og letforståeligt sprog eller tilsvarende billedskrift*.

Det indebærer bl.a., at informationen ikke bør formuleres i unødigt teknisk eller juridisk sprog, samt at brugeren let kan danne sig et overblik.

Brug af tabeller eller billedsprog, fx i form af piktogrammer, kan supplere eller erstatte mere traditionel tekst og gøre informationen lettere at forstå, men må vurderes ud fra brugerens kendskab til sådanne alternativer.

Bestemmelsen indeholder ikke krav til, på hvilket sprog informationen skal gives. Valg af sprog bør dog ske under hensynstagen til, hvilke brugere en tjeneste retter sig imod, herunder især hvor disse brugere befinder sig geografisk.

Krav til oplysning om formål

§ 3, stk. 2, nr. 2, fastsætter krav til, at informationen *indeholder oplysning om formål med lagringen af eller adgangen til oplysninger i slutbrugers terminaludstyr*.

Brugeren har ret til at få oplyst, hvorfor der lagres eller tilgås oplysninger, og det er ikke tilstrækkeligt blot at oplyse, at det sker. Dette krav hænger sammen med samtykkekravet, der skal være en *specifik* viljestilkendegivelse. Angivelsen af ”vi bruger cookies” uden yderligere præcisering vurderes således ikke at opfylde reglerne.

Informationen om formål med lagringen af eller adgangen til oplysninger er helt central og skal understøtte, at brugerne er bevidste om, hvilke konsekvenser deres valg har. Formålet bør derfor altid beskrives meget præcist og dækkende.

Har lagringen af eller adgangen til oplysninger mere end ét formål, skal der oplyses om samtlige formål. Lagres eller tilgås der flere oplysninger med samme formål eller af flere omgange, vil det almindeligvis være tilstrækkeligt at beskrive formålet én gang og ikke for hver oplysning, der lagres eller opnås adgang til.

I relation til kravet om angivelse af formål, så er det her vigtigt at understrege, at formålsbeskrivelsen ligeledes skal omfatte eventuelle 3. parter formål med at anvende cookies.

Eksempel: Information om formål med brug af cookies

Brugen af cookies er meget udbredt og kan have en lang række formål, herunder fx at optimere brugeroplevelse eller design på en tjeneste, at generere webstatistik eller at målrette markedsføring til brugere.

Den information, der gives, bør beskrive formålet med tjenestens brug af cookies, og ikke de enkelte cookies i sig selv.

Hvis en tjeneste eksempelvis bruger fire cookies til at optimere designet på tjenesten, mens yderligere to cookies bruges til at håndtere annoncer og en syvende cookie bruges til at genere webstatistik, vil det almindeligvis være tilstrækkeligt at informere om de tre forskellige formål med brugen af cookies og ikke nødvendigvis om de i alt syv cookies, siden gør brug af.

Oplysninger om hvem der sætter cookies

§ 3, stk. 2, nr. 3, fastsætter krav til, at informationen *indeholder oplysninger, der identificerer enhver fysisk eller juridisk person, der foranstalter lagringen af oplysninger eller opnår adgang til allerede lagrede oplysninger.*

Brugere skal være i stand til at identificere den, der foranstalter lagringen. Det vil i mange tilfælde være udbyderen af tjenesten, men hvor udbyderen af en tjeneste lader 3. part lagre eller opnå adgang til oplysninger i en brugers terminaludstyr via udbydere-ns tjeneste, skal 3. part også kunne identificeres af brugeren. Den eksakte angivelse, af hvilke 3. parter der sætter cookies, kan ske på en underside, jf. vejledningens afsnit om lagdelt information nedenfor.

For så vidt angår oplysninger, der lagres eller tilgås i brugeres terminaludstyr af en organisation, fx en virksomhed eller anden juridisk person, angives oplysninger, som identificerer organisationen, og ikke dens medarbejdere.

Hvilke konkrete informationer, der skal være til stede, for at brugere kan identificere de(n), der foretager lagringen, vil variere fra tjeneste til tjeneste og afhænger af de parter, der er involveret.

Adgang til at afslå cookies

§ 3, stk. 2, nr. 4, fastsætter krav til, at informationen *indeholder en umiddelbart tilgængelig adgang for slutbrugeren til at afslå samtykke eller tilbagekalde samtykke til lagringen af eller adgangen til oplysninger samt en klar, præcis og letforståelig vejledning om, hvordan slutbrugeren anvender en sådan adgang.*

Brugere skal have mulighed for at afslå samtykke eller tilbagekalde et allerede givet samtykke. Dette skal understøtte reel brugerkontrol og frivilligheden af brugeres samtykke. Til dette formål skal der være en umiddelbart tilgængelig adgang til at afslå cookies og en klar, præcis og letforståelig vejledning om, hvordan brugere kan anvende en sådan adgang. Se endvidere nedenfor under afsnittet om ”Kravet til samtykke” hvor det slås fast, at der ikke gælder noget krav om, at en hjemmeside skal kunne tilgås eller fungere uden cookies.

Det kan i nogle tilfælde være relevant at henvise til eksempelvis vejledninger og værktøjer, andre har udarbejdet. Der stilles i bekendtgørelsen ingen krav til, at vejledninger eller værktøjer til at afslå eller tilbagekalde et samtykke skal forefindes på tjenesten, der lagrer eller tilgår oplysninger. Det er adgangen til vejledning og værktøjer, som tjenesten er forpligtet til at gøre umiddelbart tilgængelig for brugeren.

Krav om informationens tilgængelighed

§ 3, stk. 2, nr. 5, fastsætter krav til, at informationen er *umiddelbart tilgængelig for slutbrugeren ved samlet og tydeligt at blive meddelt denne*. Desuden skal informationen, når der sker lagring af eller adgang til oplysninger i slutbrugers terminaludstyr igennem en informations- og indholdstjeneste, være *vedvarende tilgængelig for slutbrugeren ved en direkte og tydeligt markeret adgang på den pågældende informations- og indholdstjeneste*.

For at sikre reel brugerkontrol er det nødvendigt, at informationen er umiddelbart tilgængelig for brugere og kan tilgås uden besvær. Dette er desuden en forudsætning for, at brugere også kan tilbagekalde et allerede afgivet samtykke. Hvordan informationen bedst gøres tilgængelig vil bl.a. afhænge af tjenestens design og struktur, hvorfor det vil variere fra tjeneste til tjeneste.

Informationen kan være lagdelt

Det kan være hensigtsmæssigt at benytte sig af lagdelt information således, at det dog sikres, at brugere med det samme får de væsentligste informationer såsom formålet med anvendelsen af cookies, samtidig med, at der linkes til mere detaljerede informationer. Brugen af piktogrammer eller andre tydeligt markerede indgange til informationen kan understøtte dette, men ikke gøre det ud alene for umiddelbar tilgængelig information.

Den umiddelbare angivelse af formålet med anvendelsen af cookies bør omfatte information om 3. parts cookies, idet det har betydning for brugeren, hvem data tilgår. Eksempelvis ved angivelse af formål som direkte markedsføring skal det også fremgå at direkte markedsføring vil være fra 3. part. Den præcise angivelse af 3. parter kan evt. ske på en underside.

En tjeneste kan desuden vælge at skelne mellem, hvordan informationen præsenteres for brugere, *inden* brugeren afgiver eller afslår samtykke, og hvordan informationen præsenteres *efter*, at brugere har afgivet eller afslået samtykke.

På informations- og indholdstjenester, herunder hjemmesider og andre online tjenester, der lagrer eller tilgår oplysninger i en brugers terminaludstyr, skal informationen være vedvarende tilgængelig for brugere ved en direkte og tydeligt markeret adgang på den pågældende informations- og indholdstjeneste.

Dette indebærer, at brugere ved anvendelse af sådanne tjenester til enhver tid skal have adgang til informationen, og en sådan adgang bør være let at finde og anvende. Det kan bl.a. overvejes at opfylde dette krav ved at placere en sådan adgang i sammenhæng med øvrige vedvarende elementer på en tjeneste. Brug af piktogrammer eller lignende kan også overvejes i denne sammenhæng.

Nedenfor redegøres nærmere for kravet til samtykke. Det kan heraf læses, at samtykke kan gives på forskellig måde, herunder også ved en aktiv handling. Kravet til information kan variere for så vidt angår tydelighed og tilgængelighed, alt efter hvilken form for samtykke der er tale om. Krav til hvilke oplysninger der gives, for at en information kan anses for fyldestgørende, varierer imidlertid ikke.

Væsentlig information der skal gives til brugeren med det samme er:

- Alle formål med cookies og lignende teknologier
 - Hvem der anvender cookies og lignende teknologier på hjemmesiden
-

Eksempel: Fyldestgørende information – lagdelt med væsentlige oplysninger først

En tjeneste på nettet, der giver brugeren mulighed for at sammenligne produkter og priser på forskellige vareområder, anvender cookies til at registrere antallet af brugere på hjemmesiden og til at registrere, hvor brugeren kommer fra. På hjemmesiden er der bannerreklamer for forskellige producenter relateret til de varekategorier, som omtales på hjemmesiden. Bannerreklamerne leveres af 3. parter og anvender cookies til at registrere hvilke annoncer brugeren klikker på, således at det er muligt at identificere brugernes interesser og målrette annonceringen.

Eksempel: Umiddelbar information til brugeren:

“Vi bruger cookies til statistik og til målrettet markedsføring også fra os selv og vores annoncører – [se her hvilke](#). [Læs her mere](#) om vores brug af cookies, herunder, hvordan du fravælger brug af cookies.”

Kravet til samtykke

Som ovenfor nævnt er den centrale ændring af reglerne kravet om indhentelse af informeret samtykke fra brugeren ved anvendelse af cookies eller lignende teknologier, der følger af cookiebekendtgørelsens § 3.

Samtykke defineres i bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 8;

Bekendtgørelsens § 2, stk. 1 nr. 8

§ 2, stk. 1, nr. 8) Samtykke: Enhver frivillig, specifik og informeret viljestilkendegivelse, hvorved slutbrugeren indvilliger i, at der lagres oplysninger eller opnås adgang til allerede lagrede oplysninger i slutbrugers terminaludstyr.

Da tjenester og deres brugere er vidt forskellige, vil der være stor forskel på, hvordan et samtykke bedst indhentes.

Kravet om samtykke skal sikre, at brugere har reel kontrol med, hvorvidt der lagres eller tilgås oplysninger i deres terminaludstyr. Når samtykket skal indhentes, er det derfor væsentligt at holde sig brugerens kontrolmuligheder for øje, herunder brugerens reelle muligheder for at vurdere formålet med lagringen eller tilgangen til oplysningerne.

Reglerne giver i udgangspunktet tjenester et stort mulighedsrum til at vælge, hvordan samtykket bedst kan indhentes på en måde, der fungerer i deres konkrete kontekst.

At samtykket skal være *frivilligt* indebærer bl.a., at brugere skal have et faktisk valg.

Det er ikke et krav, at hjemmesider kan fungere uden brug af cookies eller lignende teknologier, hvorfor afvisning af cookies kan medføre, at brugerens eneste mulighed er at forlade hjemmesiden. Virksomheder har selvsagt et incitament for, at deres hjemmeside er tilgængelig, men det er ikke lovstridigt at have løsninger, der afskærer brugere, som ikke vil acceptere brugen af cookies.

For offentlige hjemmesider kan der være andre overvejelser, idet adgangen til offentlige tjenester gerne skulle være tilgængelig for alle.

I frivilligheden af samtykket ligger også, at brugere skal have mulighed for at tilbagekalde et allerede afgivet samtykke, jf. også kravet til information i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, nr. 4.

At samtykket skal være *specifikt* indebærer bl.a., at samtykket skal være præcist og velafgrænset. Samtykket behøver imidlertid ikke relatere sig til hver enkelt lagring af eller adgang til oplysninger i brugernes terminaludstyr. I stedet bør samtykket knytte sig til det formål, der ligger til grund for lagringen af eller adgangen til oplysningerne, jf. også kravet til information i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, nr. 2.

Hvis lagring af eller adgang til oplysninger på et senere tidspunkt benyttes til formål, der rækker ud over, hvad der tidligere er indhentet samtykke til, skal der indhentes et nyt samtykke, der omfatter det nye formål.

At samtykket skal være *informeret* understøttes af kravene til information i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, hvor ikke mindst formålet med lagringen er væsentligt. Som del af et informeret samtykke bør brugere også oplyses om konsekvenserne af deres (fra)valg. Sådanne konsekvenser kan fx være, at brugere ikke kan få adgang til (dele af) tjenesten som ovenfor beskrevet, hvis samtykket afslås eller at et samtykke medfører, at 3. parter får mulighed for at lagre eller tilgå allerede lagrede oplysninger i brugeres terminaludstyr.

Brugeres *viljetilkendegivelse* står helt centralt i indhentningen af et samtykke. En tjenestudbyder har pligt til at identificere en aktiv handling fra sine brugere, der med rimelighed kan tages til indtægt for en tilkendegivelse af deres vilje på et informeret grundlag. Det skal dog understreges, at vilje kan tilkendegives på en lang række forskellige måder, og at reglerne i bekendtgørelsen ikke tager specifikt stilling til, hvordan denne skal komme til udtryk.

En viljestilkendegivelse kan være mange ting, herunder eksempelvis:

- afkrydsning af en boks, klik på en knap eller udfyldelse af en formular i sammenhæng med relevant information på en tjeneste
- aktiv brug af en tjeneste, hvor det må forventes, at brugeren er informeret om, at der vil ske lagring af eller adgang til oplysninger (såfremt dette ikke er afslået).

Kommissionen har tilkendegivet overfor Erhvervsstyrelsen, at aktiv brug af en tjeneste som ovenfor beskrevet er i overensstemmelse med e-Databeskyttelsesdirektivet og accepteres i de fleste medlemslande. Det afgørende er, at der kan identificeres en aktiv handling, eksempelvis, at der klikkes videre på siden, og at brugeren har en forståelse af, at de ved denne handling accepterer cookies, dvs. det er ikke nok bare generelt at informere om, at hjemmesiden bruger cookies, det skal præciseres, at cookies sættes ved, at brugeren eksempelvis klikker videre.

Der vil være stor forskel på, hvordan samtykket bedst indhentes. Det er den enkelte tjeneste selv, der har de bedste forudsætninger for at vælge en løsning, der overholder samtykkekravet og giver tjenestens brugere reel mulighed for at tilkendegive deres vilje på et informeret grundlag.

Kompleksiteten og mangfoldigheden af digitale tjenester gør det ikke muligt at definere præcist, hvordan brugere i konkrete tilfælde skal tilkendegive sin vilje. Bekendtgørelsens samtykkekrav giver derfor tjenester et stort mulighedsrum til at udvikle nye og innovative løsninger, der øger brugerkontrollen og gennemsigtigheden.

Eksempel: Samtykke

“Vi bruger cookies til statistik og målrettet markedsføring fra os selv og vores annoncører. Accepter cookies / Afvis cookies. Læs mere her om vores brug af cookies, herunder hvordan du fravælger cookies igen”

“Vi bruger cookies til statistik og målrettet markedsføring fra os selv og vores annoncører. Klikker du videre på siden, accepterer du, at der sættes cookies til disse formål. Læs mere her om vores brug af cookies, herunder hvordan du fravælger brugen af cookies.”

Hvis brugere vælger ikke at give samtykke til lagringen af oplysninger eller vælger at tilbagekalde et samtykke, stilles der som ovenfor nævnt i bekendtgørelsen ikke noget krav til, at brugere fortsat skal have adgang til indhold på en tjeneste.

Erhvervsstyrelsen er opmærksom på, at kravet om forudgående samtykke kan være teknisk udfordrende for en del hjemmesider, der sætter cookies allerede, når brugeren tilgår siden, særligt for at sikre statistik om, hvor mange der besøger en hjemmeside og hvor de kommer fra.

Direktivet stiller et grundlæggende krav om informeret samtykke. Nogle lande har valgt at håndhæve samtykkekravet således, at det undtagelsesvis i særlige tilfælde accepteres, at cookies kan lagres forud for, at brugeren har givet samtykke hertil. UK fastslår eksempelvis i deres vejledning til reglerne, at samtykke så vidt muligt skal indhentes, før der sættes cookies, men accepterer dog at det ikke altid sker. Hvor det ikke er muligt at indhente samtykke før cookies lagres, lægges der i UK's vejledning imidlertid vægt på virksomhedernes indsats for at sikre information til brugerne og deres mulighed for at give samtykke/afvise cookies hurtigst muligt, ligesom der lægges vægt på, at virksomhederne begrænser adgangen til sessions cookies.

Der er behov for en nærmere afklaring fra Kommissionen omkring denne praksis. Indtil afklaring foreligger, vil Erhvervsstyrelsen ikke håndhæve kravet om forudgående samtykke. Styrelsen vil i tilsynet med reglerne i stedet lægge vægt på hjemmeside ejerens indsats for at sikre fyldestgørende information til brugeren om hjemmesidens anvendelse af cookies, samt mulighed for brugeren til at acceptere eller afvise cookies.

Samtykke ved browserindstillinger er ikke anerkendt i Danmark på nuværende tidspunkt, og kun i få af de øvrige EU-medlemslande. Den generelle holdning er, at de browserløsninger som findes på markedet i dag ikke i tilstrækkelig grad sikrer mod brugen af cookies, hvor brugeren har fravalgt det. Med de eksisterende browsere er det ikke muligt at differentiere sit samtykke tilstrækkelig nuanceret, så det reelt bliver et ”ja, tak” til alle cookies, eller ”nej, tak” til alle cookies, hvorefter brugeren vil kunne opleve betydelige begrænsninger i forhold til indhold af forskellige tjenester på nettet.

Samtykket varer i udgangspunktet indtil forholdene ændres. Brugeren skal hele tiden have en let adgang til at trække samtykket tilbage.

Undtagelser

Bekendtgørelsens § 4 indeholder to undtagelser til kravet om informeret samtykke fra brugeren forud for anvendelsen af cookies. Er der tale om indsamling af data, som falder under undtagelsesbestemmelserne, vil der efter lovgivningen ikke stilles krav om hverken information eller samtykke. Det kan imidlertid være en anbefaling, også her at give information og indhente samtykke ud fra en betragtning om, at fuldstændig gennemsigtighed øger tilliden til internettet og derfor kan være gavnlig for en e-handler eller udbyder af tjenesteydelser på nettet. Det skal også her vurderes, hvorvidt situationen kan være omfattet af reglerne om beskyttelse af persondata.

Bekendtgørelsens § 4

§ 4 Uanset § 3 kan fysiske eller juridiske personer lagre oplysninger eller opnå adgang til oplysninger der allerede er lagret i en slutbrugers terminaludstyr, hvis

1) lagringen af eller adgangen til oplysninger alene sker med det formål at overføre kommunikation via et elektronisk kommunikationsnet, eller

2) lagringen af eller adgangen til oplysninger er påkrævet for at sætte tjenesteyderen af en informationsamfundstjeneste, som slutbrugeren udtrykkeligt har anmodet om, i stand til at levere denne tjeneste.

Stk. 2. Lagring af eller adgang til oplysninger i en slutbrugers terminaludstyr er påkrævet, jf. stk. 1, nr. 2, hvis lagringen af eller adgangen til oplysninger er en teknisk forudsætning for at kunne levere en tjeneste, der fungerer i overensstemmelse med tjenestens formål.

Erhvervsstyrelsen lægger i fortolkningen af undtagelsesbestemmelserne vægt på udtalelser fra den såkaldte Artikel 29 gruppe, som er omtalt i forordet, og som i juni 2012 offentliggjorde et dokument vedrørende undtagelsesbestemmelserne i e-Datadirektivet efter ændringerne i 2009. Det er vigtigt her at understrege, at der ikke er tale om et juridisk bindende dokument, men gruppens fortolkninger støttes i vid udstrækning af EU Kommissionen og bredt i medlemsstaterne. Et link til Artikel 29 gruppens udtalelse følger af kapitel 5 ”Links til lovgivning og direktiver.”

1. undtagelse: Cookies i forbindelse med opkobling til internettet

Det er Erhvervsstyrelsens vurdering, at § 4, stk. 1, nr. 1, alene er møntet på udbydere af internetforbindelser og den lagring af eller adgang til oplysninger i brugers terminaludstyr, der måtte finde sted som en del af opkoblingen til internettet og vedligeholdelse heraf.

2. undtagelse: Cookies der sikrer funktionaliteten af en tjeneste, som brugeren har bedt om

§ 4, stk. 1, nr. 2, har derimod et bredere anvendelsesområde.

For at være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 4, stk. 1, nr. 2, skal to krav være opfyldt. For det første skal brugeren udtrykkeligt have anmodet om tjenesten. For det andet skal lagringen af eller adgangen til oplysninger i brugerens terminaludstyr være påkrævet for leveringen af denne tjeneste. Begge krav skal være opfyldt.

Brugerens færden på nettet eller besøg på en specifik hjemmeside kan ikke tages som et udtryk for en generel anmodning om de tjenester, der her tilbydes.

Hvorvidt lagring af oplysninger eller adgang til allerede lagrede oplysninger er påkrævet uddybes i § 4, stk. 2, hvorefter der skal være tale om en *teknisk forudsætning*, for at kunne levere en tjeneste, der fungerer i *overensstemmelse med tjenestens formål*.

For at være en teknisk nødvendighed skal tjenesten ikke kunne fungere uden brug af cookie'en eller en lignende teknologi. Samtidig er det vigtigt, at der er en klar sammenhæng mellem den ”påkrævede” teknologi og brugerens udtrykkelige anmodning om tjenesten.

Med hensyn til tjenestens formål, bør der lægges vægt på det formål, med hvilket *brugere* tilgår tjenesten eller hjemmesiden.

Cookies eller lignende teknologier der, opfylder kravene til at være omfattet af undtagelsen, må ikke anvendes med andre formål for øje. I så fald skal brugeren informeres og give samtykke til disse andre formål.

Det har betydning for vurderingen af om cookies kan undtages fra kravet om informeret samtykke, om der er tale om sessionscookies eller vedvarende cookies, og hvor den stammer fra. Vedvarende cookies vil sjældent falde under undtagelsesbestemmelsen.

Eksempler på undtagelser efter § 4

Elektroniske indkøbskurve

- Brugen af elektroniske indkøbskurve i webshops, hvor det er nødvendigt at kunne genkende brugeren på tværs af sideskift (genindlæsninger af webshoppen), da indkøbskurven ellers vil være tom ved visning af en ny side. Lagring af fx en cookie eller lignende teknologi er dermed en teknisk forudsætning for at kunne levere den tjeneste (e-handel), som brugeren udtrykkeligt har anmodet om (tilgået webshoppen og lagt varer i indkøbskurven). Indkøbskurven fungerer desuden i overensstemmelse med det formål (at købe varer), med hvilket brugeren tilgår webshoppen.

Log-in situationer

- Anvendelse af log-in (eksempelvis ved netbank, offentlige selvbetjeningsløsninger, eller ved adgang til særlige netværk), hvor cookies sikrer, at brugeren logges ind med brug af brugernavn/passwords, og forbliver logget ind, uden igen at skulle indtaste sådanne koder. Det er vigtigt at understrege, at det alene er selve log-in funktionen der er undtaget, men ikke nødvendigvis cookies, som sættes ved aktiviteter efter log-in funktionen.

Andre undtagelser:

Brugerdefinerede browserindstillinger – eks. valg af land, sprog eller skriftstørrelse.

- Disse cookies kan være undtaget fra kravet om informeret samtykke, i det omfang at disse udtrykkelig aktiveres af brugeren fx ved at klikke på en knap eller afkrydse en rubrik og ikke benyttes til andre formål og ikke i længere tid end en browsersession.

Authenticeringscookies

Cookies der anvendes til at verificere brugerens identitet for adgang til sikrede hjemmesider.

Brugervalideringscookies

Cookies der anvendes til at sikre mod (gentagne) fejl ved log-in

Multimedia player cookies

Cookies der anvendes til at regulere netværkshastighed eller billedkvalitet og til at aktivere play back video- eller lydfiler

Plug-ins til sociale medier

Cookies der giver muligheden for enten at dele indholdet af en hjemmeside eller "like" indholdet via det sociale medie. Cookien sættes alene for at dirigere brugeren over på den sociale hjemmeside og logge ind her. Den har alene betydning for brugere af sociale netværk, der allerede er logget ind her. Bruges cookien til at tracke brugeren rundt på nettet, vil den ikke være omfattet.

Load balancing

Cookies der bruges til at allokere brugere til en specifik server for at balancerer adgangen til en service

Det er Erhvervsstyrelsens vurdering, at cookies der husker, at en bruger har sagt "nej, tak" til cookies er undtaget kravet om informeret samtykke, da der er tale om et ønske fra brugeren og den er nødvendig for at huske indstillingen.

3. SELVREGULERING

Kompleksiteten og mangfoldigheden af digitale tjenester gør det ikke muligt eller effektivt at definere præcist, hvordan reglerne skal efterleves. De danske regler tegner, sammen med denne vejledning, en ramme eller et mulighedsrum, hvor tjenesteudbydere kan arbejde med at finde løsninger, der passer til deres konkrete kontekst.

Tjenesteudbydere selv vil have de bedste forudsætninger for at kunne tilvejebringe nye, innovative og brugervenlige løsninger, der øger gennemsigtigheden og brugerkontrollen. Europa-Kommissionen har, på denne baggrund tilkendegivet, at den gerne ser udvikling af selvregulering, som en del af efterlevelsen af reglerne.

Selvregulering initieret af fx brancheorganisationer eller andre aktører har, hvis de etableres på fornuftig vis, en række fordele, herunder fx

Større fleksibilitet og omstillingsmulighed i forhold til udvikling og tilpasning af løsninger,

Større praktisk og teknisk indsigt i det felt, som reglerne regulerer,

Bredere beskyttelse af brugere af tjenester i forhold til minimumsreglerne i lovgivningen

Øget gennemsigtighed, genkendelighed og ensformighed for brugere af de tjenester, der udbydes, samt

Øget tillid til de tjenester, der udbydes.

Hvilke elementer bør selvregulering indeholde?

Europa-Kommissionen har tilkendegivet, at den som minimum ser følgende elementer inkluderet i selvregulering på området:

Information og gennemsigtighed omkring hvad der sker i brugerens terminaludstyr

Indhentning af samtykke på en passende måde.

Brugervenlige løsninger.

Effektiv håndhævelse, herunder

- en forståelig og enkel klageadgang for brugerne, og
- effektive sanktionsmuligheder

Bekendtgørelsen tager hensyn til og skaber rum for Europa-Kommissionens ønske om udvikling af selvregulering, som en del af efterlevelsen af reglerne.

Erhvervsstyrelsen har været i tæt dialog med flere brancheforeninger, der har vist interesse for at gøre en indsats i forhold til de nye regler, og aktivt arbejdet for udbredelsen af brugbare cookie-løsninger.

4. ERHVERVSSTYRELSENS TILSYN MED REGLERNE

Den danske telemyndighed (nu Erhvervsstyrelsen) fører tilsyn med, at reglerne i cookiebekendtgørelsen overholdes, jf. § 20, i lov nr. 169 af 3. marts 2011 om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester. Erhvervsstyrelsen er ikke underlagt instrukser fra Erhvervs- og Vækstministeren, når det handler om myndighedens tilsynsvirksomhed.

Manglende efterlevelse af reglerne i bekendtgørelsen kan straffes med bøde, jf. bekendtgørelsens § 5.

Erhvervsstyrelsens tilsyn har hidtil baseret sig på oplysning og vejledning af både virksomheder og offentlige myndigheder, der har oplevet ændringen af cookiereglerne som et paradigmeskift, der gør op med den hidtidige opbygning af hjemmesider og brug af nettet.

Opdateringen af vejledningen sker som led i Erhvervsstyrelsens fremadrettede strategi for tilsynet. Her vil fokus være virksomhedernes indsats henimod en fuldstændig overholdelse af reglerne.

Erhvervsstyrelsen lancerer i foråret 2013 en informationskampagne, som primært retter sig mod virksomheder og hjemmesideejere. Kampagnen understøtter vejledningen og supplerer denne med simple råd til brug for bl.a. identifikation og analyse af hjemmesider, samt praktiske eksempler på cookie-løsninger.

Refleksionerne i nærværende vejledning omkring brugernes reelle kontrol på nettet og graden af invasion fra cookies vil blive afspejlet i tilsynsstrategien og vurderingen af konkrete løsninger.

Erhvervsstyrelsen vil også på denne baggrund målrette tilsynet med reglerne, der i første omgang vil være fokuseret på virksomheder og offentlige myndigheder, som alene har gjort en lille eller slet ingen indsats for at imødekomme lovens krav. I lyset af det bagvedliggende beskyttelseshensyn vil Erhvervsstyrelsen i tilsynet lægge vægt på, hvilke typer af cookies der anvendes og deres effekt i forhold til brugerens privatliv samt indsatsen for at tage kontrol over hjemmesiden. Erhvervsstyrelsen vil måle hjemmesidens indsats ud fra de fem processkridt, som er givet i den tekniske guide jf. Vejledningens kapitel 6.

Som ovenfor nævnt vil Erhvervsstyrelsen i sit tilsyn lægge vægt på hjemmeside ejerens indsats for at sikre fyldestgørende information til brugeren om hjemmesidens anvendelse af cookies, samt mulighed for brugeren til at acceptere eller afvise cookies. Styrelsen vil derimod ikke på nuværende tidspunkt fokusere på, om cookies tilbageholdes, indtil brugeren har givet sit samtykke.

5. LINKS TIL LOVGIVNING OG DIREKTIVER

Bekendtgørelse om krav til information og samtykke ved lagring af eller adgang til oplysninger i slutbrugeres terminaludstyr:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=139279>

Direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation (e-databeskyttelsesdirektivet, 2002/58/EF):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002L0058:da:HTML>

Direktiv 2009/136/EF, der bl.a. reviderer e-databeskyttelsesdirektivet:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:337:0011:0036:DA:PDF>

Lov nr. 169 af 3. marts 2011 om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (teleloven):

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=136073>

Direktiv om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesdirektivet, 95/46/EC):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:da:HTML>

Lov om behandling af personoplysninger (persondataloven):

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=828>

Artikel 29 gruppens udtalelse vedrørende undtagelserne til cookiereglerne:

http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp194_en.pdf

6. TEKNISK GUIDE

Følgende kapitel indeholder en teknisk guide til virksomheder, myndigheder og organisationer. Den tekniske guide beskriver fem skridt til overholdelse af cookiereglerne. De fem skridt er alene ment som inspiration til ejere af hjemmesider, når de skal gennemgå deres hjemmeside for at sikre overensstemmelse med cookiereglerne.

Bagerst i den tekniske guide er udvalgte tekniske udtryk nærmere beskrevet.

De fem proces skridt er følgende:

1. **Fastlæggelse af webejendom**
2. **Undersøgelse af om der sættes cookies på hjemmesiden**
3. **Afgivelse af fyldestgørende information**
4. **Fjernelse af uønskede, ukendte og unødvendige cookies**
5. **Indhentning af samtykke**

1. skridt - Fastlæggelse af webejendom

Det første skridt går på at få identificeret alt, hvad der ligger under ens site eller sites, dvs. alt hvad der udgør ens webejendom. Danske virksomheder og organisationer har oparbejdet et stort antal websites og andre internetbaserede tjenester, som de er juridisk ansvarlige for. Det kan typisk være virksomhedens eller organisationens hjemmeside på forskellige domæner og med tilhørende subdomæner, produkt- eller service-sites, kampagnesites mv.. De fleste har løbende tilkøbt webejendom, men i praksis er meget lidt fjernet igen fra internettet. En forudsætning for at opfylde cookiereglerne er, at man har styr på alle sites og hjemmesider.

Der er mulighed for afledte fordele ved at gennemgå ens webejendom, idet der kan være besparelspotentiale inden for områderne softwarelicenser, support, infrastruktur og kompleksitet ved at konsolidere ens webejendom f.eks. ved at nedbringe antallet af domæner, man ejer.

Tjekliste for gennemgang af ens webejendom:

- A. Start med at lave en liste over de domæner, som jeres virksomhed, myndighed eller organisation har registreret. Sådant en oversigt kan ofte fås i it-afdelingen, i marketing-afdelingen eller i bogholderiet. Det kan være en fordel at gå flere år tilbage, da domæner kan være købt for flere år ad gangen.

Overvej også varemærker der ikke længere er aktive, da der stadig kan forefindes tilknyttede domæner, der er overset.

Når det samlede overblik over jeres webejendom foreligger, så kan det være en fordel at vurdere, om der er et konsolideringspotentiale ved at nedlægge eller sammenlægge webtjenester eller domæner.

- B. Afklar om der er mobile versioner af websites.
- C. Afklar om der er webtjenester/-sites/-services, der er blevet leveret af 3. part.

Det er vigtigt at vide, hvilke webtjenester der er leveret af bureauer, partnere, leverandører eller andre 3. parter og hvorvidt de bruger cookies, idet du som hjemmesidejer umiddelbart er ansvarlig for overholdelse af cookiereglerne i forhold til anvendelsen af cookies på din hjemmeside.

Det bør således undersøges, hvilke cookies der sættes fra det indhold, som jeres nuværende og tidligere samarbejdspartnere har leveret, hvilken type information deres cookies indsamler og hvilke virksomheder, der modtager information fra de cookies, der sættes – både den endelige dataejer og forskellige datamellemænd. Datamellemænd skal her forstås som enhver eller alle som potentielt kan få adgang til eller anvende den information, der gemmes i enhver af de pågældende cookies.

Det anbefales at få oplysninger fra eksterne leverandører omkring enhver cookie, der sættes fra det, de leverer og evt. få formaliseret informationen i et tillæg til en eventuelt eksisterende servicekontrakt. Følgende oplysninger er væsentlige at få med;

- I forhold til hvilket 'website' (ikke domæne) er cookies blevet implementeret (uanset om de er sat direkte af jer selv eller som del af en service, som I har tilføjet, købt eller på anden måde fået ind).
- For hver cookie, der sættes, bør følgende specificeres:
 - – *Formålet med cookien*
 - – *Hvilke data cookien indhenter*
 - – *Hvilken type/kategori af cookie, der er tale om*
 - – *Hvem der er den endelige modtager af data fra cookien*

D. Afklar om der er kampagnetjenester (rekrutteringssites, events, mv.) der ikke længere er i brug.

Det er meget almindeligt i forbindelse med forskellige begivenheder, at oprette specifikke hjemmesider, der knyttes til ens site. Fastlæggelse af ens webejendom skal medtage sådanne hjemmesider, selvom de ikke længere er i brug, men fortsat er tilgængelige på internettet.

2. skridt – Undersøgelse af om der sættes cookies

For at kunne give fyldestgørende information og indhente samtykke på et informeret grundlag, er det nødvendigt at få overblik over, hvilke cookies der sættes på alle dele af webejendommen. Man skal i den forbindelse være opmærksom på følgende forhold:

- A. Forstå jeres anvendelse af web-adresser.
- B. Undersøg hver web-adresse grundigt og tag højde for, at cookies kan sættes ved hjælp af forskellige teknologier f.eks. FLASH, HTML5 og JavaScript.
- C. Når det drejer sig om adresser, der leder et andet sted hen (såkaldte redirects og forward domæner) så vær sikker på, at I har undersøgt hele den sti, som brugernes browser følger frem til indholdet.
- D. Blanketter og web applikationer skal undersøges.
- E. Mobile versioner af websites kan have meget forskellige cookies i forhold til det 'almindelige' website.

Ad A. Forstå jeres anvendelse af web-adresser

Det er vigtigt at vide præcist, hvilket indhold/'websites' der vises fra hvert domæne. Et domæne kan styre mange forskellige websites afhængigt af, hvordan adressen skrives. Derfor er det vigtigt at vide, om der vises forskelligt indhold afhængigt af, om der bruges http eller https i adressen, om der bruges 'www' (eller variationer heraf) i adressen, og om der vises mobile versioner af websitet. Eksemplerne nedenfor er alle baseret på det fiktive domæne 'siteaddress.com' og viser, at domænet kan lede brugeren til 8 forskellige sites(webadresser), som hver kan have meget forskelligt indhold og dermed sætte meget forskellige cookies;

http://www.siteaddress.com	http://m.siteaddress.com	http://siteaddress.com
http://siteaddress.com	http://news.siteaddress.com	http://www2.siteaddress.com
https://www.siteaddress.com	https://mobile.siteaddress.com	

Ad B. Undersøgelse af hver webadresse

Når man undersøger en webadresse, kan man gøre det manuelt eller med hjælp fra et softwareværktøj, der er beregnet til det.

Ønsker man at foretage undersøgelsen af en webtjeneste manuelt skal undersøgelsen baseres på præcis viden omkring websitet, dets måde at fungere på og hvordan man bruger de forskellige teknologier, der kan sætte cookies.

Har man omtalte præcise viden, så bør en manuel undersøgelse være struktureret og omfatte de mest besøgte sider, de sider som brugerne oftest kommer ind på først og de sider som brugerne oftest forlader websitet fra. Det er således ikke tilstrækkeligt kun at undersøge nyt indhold, der publiceres.

Har man ikke omtalte præcise viden, anbefales det, at hele webtjenesten undersøges med et dertil beregnet softwareværktøj.

Ved valg af softwareværktøj kan det f.eks. anbefales at vurdere følgende faktorer:

- Teknisk formåen: identificerer værktøjet også cookies der sættes vis f.eks. FLASH, JavaScript, og HTML5.
- Hvordan eventuelle specialområder (avancerede formularer, funktionalitet og login områder) understøttes.
- Om løsningen kan hjælpe til at skabe sikkerhed for, hvilken webejendom man ejer.

Ad C. Redirects

Et vigtigt område, der ikke må overses, er brugerens 'rejse' frem til indholdet på websitet. Mange virksomheder og organisationer har købt domæner, som ikke har noget indhold i sig selv, men har til formål at lede brugeren ind på en bestemt side på f.eks. hovedwebsitet. Disse domæner skal også være en del af undersøgelsen af om organisationens webtjenester sætter cookies.

3. skridt – Afgivelse af fyldestgørende information

Minimumskravene til informationen følger direkte af cookiereglerne og omfatter krav til *karakteren, indholdet og tilgængeligheden* af informationen.

Udover de indholdsmæssige krav givet i cookiebekendtgørelsen, så er det vigtigt at tænke modtageren af informationen ind bl.a. i forhold til sprog og teknisk detaljeringsgrad.

Nedenfor er beskrevet en række forhold, man bør være opmærksom på, når man udarbejder information til brugeren:

- A. Sikre tydelig navigation med angivelse af, at webtjenesten sætter cookies og til hvilke formål
- B. Navigationen skal virke tilfredsstillende
- C. Fyldestgørende information om cookies
- D. Specifik cookie-information
- E. Beskriv hvordan man kan afslå at give samtykke

Ad A – Tydelig navigation

Ved navigation forstås hjemmesidens opbygning og den måde brugeren guides til sidens information om cookies.

- Det skal først og fremmest være tydeligt for brugeren, at webtjenesten sætter cookies, således at informationen herom adskiller sig tydeligt fra anden tekst på siden, f.eks. ved et banner eller aktive tekstbokse.
- Brugere, der besøger webtjenesten første gang, skal utvetydigt informeres om, at der bruges cookies, deres formål og af hvem der sætter cookies, før cookies sættes.
- Informationen skal gives forud for placeringen af cookies, men det er ikke et krav efter lovgivningen, at brugeren skal have informationen med det samme brugeren besøger hjemmesiden.
- Når cookies er accepteret eller afvist, kan teksten evt. minimeres til et vedvarende link på siden, hvor der kan læses mere om cookies og træffes beslutning om samtykke eller tilbagekaldelse. Brugeren skal have mulighed for at tilgå information om cookies på ethvert tidspunkt under besøget på hjemmesiden.
- Ved efterfølgende besøg hvor den besøgendes enhed genkendes, skal brugeren have mulighed for umiddelbart at tilgå detaljeret information om webtjenestens cookies til enhver tid.
- Ved brug af undersider skal det være nemt at blive ført til sådanne undersider, der fortæller mere om webtjenestens brug af cookies og hvilke muligheder brugeren har for at styre brugen af heraf.
- Brugeren bør ledes fra navigationen og hen til den side, der beskriver webtjenestens brug af cookies på en ensartet måde, uanset hvor brugeren befinder sig på webtjenesten. Informationen skal være vedvarende tilgængelig.
- Der hvor en bruger tilgår en hjemmeside eller webtjeneste via et domæne, der videstiller brugeren til siden eller webtjenesten, skal det sikres, at den endelige side eller webtjeneste giver brugeren fyldestgørende information og mulighed for samtykke til anvendelse af cookies.

Enhver afgivelse af information om cookies spiller en vigtig rolle i forhold til om webtjenesten overholder cookiereglerne, hvor det vigtigste princip er, at brugeren kan træffe et informeret valg.

For at sikre tydelig information kan standarden 'Web Accessibility Guidelines' med fordel følges.

Standarden 'Web Content Accessibility Guidelines' kan hentes her:

<http://www.w3.org/TR/WCAG10/full-checklist.html>.

(Note: version 2.0 af standarden er pt. 'under implementering'.)

AD B – Krav om at navigationen virker tilfredsstillende

Når man har en god navigation, så er det næste skridt at sikre at den virker. Jo mere kompliceret navigationen er, jo mere udsat er den for fejl og mangler.

Eksempler på væsentlige faktorer, man bør overveje;

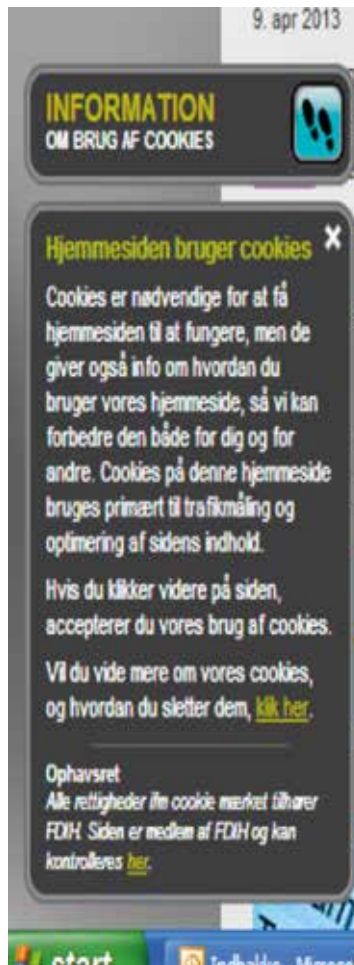
- Er der nogen begrænsninger omkring tilgængelighed?
- Fungerer navigationen på samtlige sider på webtjenesten?
- Fungerer navigationen også på f.eks. mobil-udgaven af webtjenesten?
- Fungerer navigationen også, når man kommer ind på webtjenesten f.eks. via en redirect?

Et meget almindeligt valg af navigation er anvendelsen af et banner, der f.eks. placeres i toppen af siden, med link til en underside for mere detaljeret information. Det er dog her vigtigt at kontrollere, at løsningen man vælger, ikke vil gribe forstyrrende ind i søgemaskineindeksering og dermed organisk søgning.

Praktiske eksempler på klar navigation

Hvert af eksemplerne illustrerer en god løsning i forhold til 'klar navigation', men opfylder ikke nødvendigvis alle krav til informeret samtykke, jf. nærmere herom under "Fyldestgørende information om cookies".

- a) Brancheforeningen Foreningen for Dansk Internet Handel, FDIH, har udarbejdet en cookieløsning, der tilbydes til foreningens medlemmer. Den er et eksempel på klar navigation i forhold til cookieinformationen og illustreres nedenfor på hjemmesiden for foreningens medlemmer.

Teksten indeholder væsentlig information omkring formålet med cookies på siden, samt link til en underliggende side med mere information om sidens cookie-politik, herunder også, hvordan cookies fravælges. Løsningen forudsætter selvsagt, at der ikke bruges andre cookies med andre formål, end hvad der er angivet, herunder cookies fra 3. parter, da dette ikke fremgår.

Når brugeren har accepteret eller afvist cookies, vil informationen forsvinde fra skærmen, men de små fodspor fremgår tydeligt på siden under hele brugerens besøg.

b) *Eksempel på navigation på mobilenhed*

Eksemplet viser, hvorledes navigationen kan se ud ved et første besøg via en mobil enhed.

Eksempel på hvordan man kan afgive detaljeret information om cookies. Det viste eksempel kræver, at funktionaliteten er tilgængelig både på det faste og det mobile website. Der kan være begrænsninger forbundet med anvendelse af opt-out på mobilen. Disse bør vurderes, hvor det er relevant.

AD C - Fyldestgørende information om cookies

Som nævnt i vejledningens afsnit om informationskravet, så er det tilladt at lagdele informationen til brugerne, således at de væsentligste oplysninger, der følger af cookiebekendtgørelsen, (formålet med cookien, samt angivelse af hvem der sætter cookies, herunder 3. parter, der sætter cookies, eller har adgang til data via cookies) gives i den første cookietekst brugeren møder, med evt. links til undersider med mere information.

Det kan overvejes at bruge underliggende sider til at formulere en egentlig cookiepolitik, der kan understøtte brugerens tillid til hjemmesiden og hermed virksomheden eller organisationen generelt

Nedenfor er listet de obligatoriske krav til information (angivet med O), samt anbefalinger (angivet med A) til brug for en evt. cookie-politik;

- [O] *Formålet med brug af cookies*
- [O] *Identificere hvem der sætter cookies*
- [O] *Let adgang til at trække et samtykke tilbage*

Det er et krav efter cookiereglerne, at der gives en let tilgængelig adgang for brugeren til at afslå samtykke eller til at trække et samtykke tilbage, hvilket bør fremgå af den første tekst brugeren møder, men kan uddybes på en underside i forbindelse med en nærmere beskrivelse af sidens cookiepolitik. Det anbefales at gøre brugeren opmærksom på, at cookies umiddelbart alene slettes fremadrettet m.m. brugeren aktivt sletter cookies, se nedenfor.

- [A] *Sletning af cookies*

Det kan anbefales at gøre brugeren opmærksom på cookies, der tidligere er sat, samt informere om, hvordan sådanne cookies fjernes. I det omfang tjenesten bru-

ger særlige cookies i forbindelse med eksempelvis Flash/LSO teknologi, kan det præciseres, hvordan en bruger kan kontrollere cookies, der sættes ad den vej. Det er særligt påkrævet på dette område med tanke på de begrænsede muligheder der pt. eksisterer for at tilbyde 'site' baserede metoder til at afslå samtykke.

- [A] *kontaktinformation* om hvortil man kan stille spørgsmål eller klage. Det kan også fremgå, hvorledes en klage vil blive behandlet og inden for hvilken tidsramme.

Ad D Specifik cookie-information

Det er op til den enkelte webtjeneste selv, hvor detaljeret de vil beskrive deres cookies, såfremt de har sikret en dækkende beskrivelse af formål og hvorfra cookien stammer / hvem der har adgang til data indsamlet via cookien.

For en øget gennemsigtighed og forbrugertillid kan en mere detaljeret beskrivelse overvejes, således at brugeren gøres bekendt med eks. tekniske karakteristika af en cookie, herunder navn og levetid.

Der lægges ikke i cookiereglerne op til en kategorisering af cookies på baggrund af deres egenskaber og ophav, men en kategorisering kan anbefales for et bedre overblik over hvilke cookies, der anvendes og derved også lette informationen til brugerne.

En mere detaljeret cookiebeskrivelse, herunder evt, kategorisering af cookies kan også være anvendelig i forhold til tilsynet med reglerne, hvor der kan afkræves en nærmere redegørelse for en hjemmesides brug af cookies.

Brugere kan eksempelvis forsynes med de følgende karakteristika (eller parametre) for hver cookie på den pågældende webtjeneste.

Element	Passende detaljeringsgrad
Kategorisering	En af de fem kategorier, der er angivet i nedenstående tabel over kategorisering.
Formål	Hvad er cookiens formål. Det er sandsynligvis et af følgende: ii. Analyse iii. Media Management iv. Navigation v. Performance / Networking vi. Prissætning vii. Socialt netværk viii. Spørgeskema ix. Brugerpræferencer x. Profilering
Domænet hvorfra den sættes	Det domæne, der sætter cookien. I tilfældet Google Analytics er det host domænet, der sætter cookien.
Cookiens navn	Det 'tekniske' navn som udstederen har givet den.
Endelig dataejer	Navnet på den virksomhed, som er den endelige modtager af data fra cookien. I tilfældet DoubleClick vil det være Google (som ejer DoubleClick), der er den korrekte information.
Udløbsdato	Cookiens levetid. Det kan f.eks. være 'browser session' eller datoen for hvornår cookien udløber. I tilfælde af at en cookie har en livstid på mindre end 24 timer, kan levetiden angives i timer).
Beskrivelse	Almindelig tekst-beskrivelse af hvad cookien gør.

- [A] Kategorisering af cookies

Cookies kan inddeles i forskellige kategorier, der giver bedre overblik over hjemmesidens brug af cookies og kan hjælpe til en bedre information af brugeren.

Nedenfor er givet eksempler på kategorier af cookies, som omhandler forskellige typer cookies

Tabel over kategorisering af cookies:

Kategori	Beskrivelse
Teknisk nødvendige	Disse cookies er helt nødvendige for funktionalitet på websitet, som brugeren eksplicit beder om. Det kan f.eks. være cookies påkrævet for at en indkøbskurv kan fungere.
Indstillinger	Disse cookies bruges til at understøtte indstillinger, som brugeren har lavet. Eksempler er visningsindstillinger og indstillinger for log-in områder.
Kategori 1 + 2 omfatter cookies som almindeligvis er undtaget fra informations- og samtykkekravet.	
Drift & optimering	Disse cookies bruges til at styre webtjenesten og f.eks. tilføje kundefeedback og indsamle data til brug for webanalyse. Enhver form for cookie der har potentiale til at kunne blive brugt til at følge en brugers færden, søgninger, adgangssider eller exit-sider hører ikke til i denne kategori.
Marketing, anonym tracking på tværs af webtjenester	Disse cookies bruges til at følge besøgende hen over flere webtjenester. De kan bruges til at opbygge en profil over søge- og/eller browsing mønstre for enhver eller nogle besøgende.
Marketing, målrettet annoncering	Disse cookies bruges til at følge en brugers browsing vaner og aktivitet. Den information der indsamles kan anvendes til at vise individuelt tilpasset indhold. Disse cookies kan bruges til at indsamle personhenførbare information og/eller sælge data til 3. part. Kategorien omfatter også enhver cookie eller grupper af cookies, der kan anvendes til at påvirke udbuddet af produkter eller services, der gøres tilgængelige for en besøgende på webtjenesten (enten direkte eller indirekte) eller som kan bruges til at påvirke den pris, som en bruger vil blive præsenteret for. Enhver cookie der kan anvendes således skal identificeres klart og entydigt og dens formål angives som "prissætning".

4. Skridt – Fjern uønskede, ukendte og unødvendige cookies

Det er god praksis at tage stilling til, om man selv anser de cookies, der bruges på ens webtjeneste for at være uønskede, ukendte eller måske unødvendige.

Ved at tage stilling til hvilke cookies, der bruges på ens webtjenester, får man sikkerhed for, at man selv kan stå inde for, hvad der sker og hvilke data der indsamles og hvem de sendes til.

Udover at sikre at man lever op til lovgivningen omkring cookies, så kan det give nogle andre fordele såsom:

- Forbedret hastighed på websitet
- Sikring mod uhensigtsmæssig dataformidling

5. Skridt – Indhentning af samtykke

Som beskrevet ovenfor under vejledningens afsnit om samtykkekravet kan samtykke indhentes ved, at brugeren eksplicit accepterer eller afviser brugen af cookies ved eksempelvis at trykke på en knap eller krydse af i en boks, eller ved at brugeren blot klikker sig videre på givne hjemmeside. Begge situationer forudsætter, at brugeren forinden har modtaget fyldestgørende information.

Ved at følge de ovenfor beskrevne processkridt skulle det være muligt at sikre, at brugeren af ens hjemmeside kan træffe et tilstrækkeligt informeret valg om accept eller afvisning af cookies.

Tekniske forhold man bør være opmærksom på i relation til samtykkekravet:

1. Man kan kun slette cookies, der sættes fra ens eget domæne.
2. Man kan kun forhindre 3. parts cookies i at blive sat ved at ændre eller udelade indhold, der sætter de pågældende cookies.
3. Sletning af cookies forudsætter, at JavaScript er slået til i brugerens browser. En serverbaseret løsning kan ændre, hvad der vises på siden, uanset om JavaScript er slået til eller ej.

Særligt om 3. parts cookies

Nogle serviceleverandører der indlejrer indhold på dine webtjenester tillader, at du tilpasser deres service til dine behov. Almindelige eksempler på det er:

- a. YouTube som har en separat webtjeneste på adressen www.youtube-nocookie.com som kun sætter cookies, når brugeren klikker 'play' for at starte afspilningen.
- b. AddThis tilbyder tilpasningsmuligheden "data_use_cookies" som forhindrer, at den sætter cookies, hvis den tildeles værdien 'false'.

Metode til at sikre at cookies ikke sættes, når brugeren har afslået

Det er et udtrykkeligt krav, at en webtjeneste undlader at sætte cookies, som brugeren har afslået. For at gøre det er muligt i praksis anbefales det, at der tilføjes den påkrævede kode til webtjenestens sider eller på serveren.

For at forstå brugerens indstillinger (samtykke eller ikke-samtykke) skal man 'parse' (analysere syntaksen i) den cookie, som indstillingen gælder for. Angivelse af værdien er meget enkel, idet cookien bruger værdien 'true' for samtykke (også kaldet opt-in) og 'false' for afslået samtykke (også kaldet opt-out). De følgende eksempler på kode viser, at der er givet samtykke til cookies i kategori 2, 3 og 4, mens samtykke er afslået for de cookies, der tilhører kategori 5.:

```
2=true&3=true&4=true&5=false
```

Det følgende JavaScript tjekker brugerens indstillinger:

```
functioncookieLevelConsent(level) {  
  var m = document.cookie.match(  
    "^(.+)? *wscrCookieConsent=([^;]+&)?" + level + "=([tf])");  
  return m ? (m[3] === "t") : null;  
}
```

Ved at lægge denne kode øverst i din skabelon-fil eller som del af en JavaScript fil, der kaldes af alle sider, så gør du funktionaliteten tilgængelig på alle sider af dit website. Herefter kan du kalde `cookieLevelConsent()` med det ønskede indstillingsniveau for at undersøge brugerens indstilling. Funktionen returnerer værdierne:

1. nul – brugeren har ikke angivet nogen indstilling,
2. true – brugeren har afgivet eksplicit samtykke,
3. false – brugeren har aktivt afvist at give samtykke.

Brug af denne kode på en webside gør det muligt for siden at opføre sig i overensstemmelse med brugerens indstillinger for samtykke.

Kode sat fra server-siden fungerer næsten tilsvarende: man 'parser' værdien af cookien og derefter beslutter man, om man ønsker at vise dele af siden eller om man ønsker at vise et andet indhold i stedet for.

Et eksempel på sådan et side-layout vises nedenfor. De markerede områder sætter 3. parts cookies fra et eksternt domæne, hvilket gør, at ejeren af webtjenesten ikke har mulighed for at slette disse cookies. Løsningen kan være at vise et andet indhold, hvis brugeren har afslået samtykke til de pågældende cookies:

The screenshot shows the homepage of The Telegraph on Tuesday, 11 December 2012. The main article is titled "Ice and freezing fog cause misery on the roads" by Alice Philipson. Several areas are highlighted with red dashed boxes to indicate third-party cookies:

- dyson hot** advertisement at the top of the page.
- dyson hot** advertisement on the right side of the page.
- Telegraph Shop Offers** advertisement on the right side of the page.
- Duck down-filled wraparound** advertisement on the right side of the page.
- FOR** advertisement at the bottom right of the page.
- Print this article** and social sharing buttons (Share, Facebook, Twitter) at the bottom of the article.

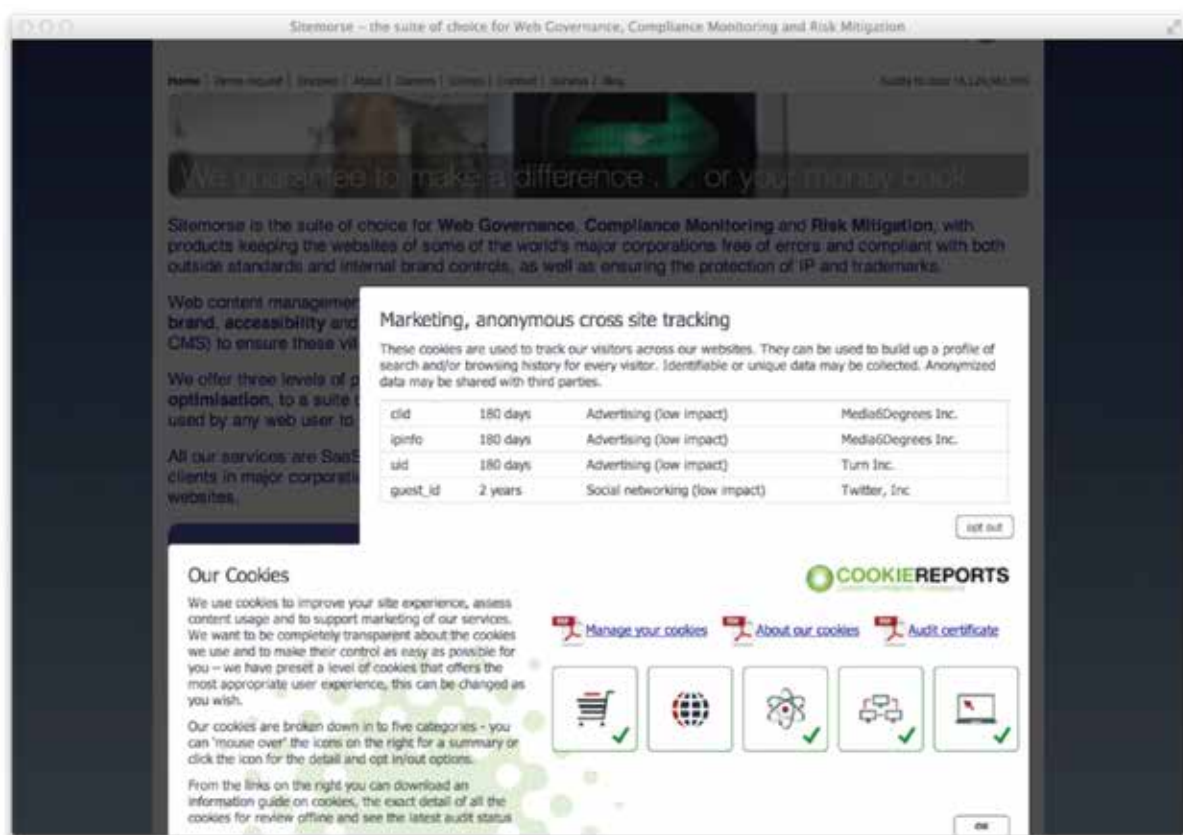
Det markerede felt med delebarer til sociale medier kan blive erstattet med ikoner eller links, som ejeren af webtjenesten selv styrer.

Annonceringen, der er fremhævet ovenfor, kan vise et billede fra webtjenestens eget domæne (et 'locallyserved image'), der så linker til 3. parts sitet med et tracking id i URL'en eller den kan vise en annonce, der ikke sætter cookies.

Praktisk eksempel på styring af samtykke

Et praktisk eksempel på styring af samtykke er lavet på websitet www.sitemorse.com. Løsningen er alene medtaget som inspiration.

Klikker man på cookie-ikonet i højre side af browseren, så kommer der et panel frem, der viser hvor mange cookies, der er af hver type cookie (inddelt efter formål) og der er tydelig information om hver cookies. Der er også en knap ('opt out'), som brugeren kan aktivere, hvis vedkommende ønsker at afvise samtykke.

Eksempel på styring af 'twitter'-cookies

Det anbefales at styre cookies fra Twitter via ændringer på server-siden. Overvej hvordan det vil påvirke din webtjeneste og om du ønsker at tilbyde brugerne et alternativ.

"Twitter"- cookies er meget brugt og optræder mange steder (auto logins / 'tweetthis' etc.) og det kan pt. være vanskeligt at få klarhed omkring omfanget og anvendelsen af tracking fra virksomheden.

Her følger et eksempel på en ændring foretaget på serversiden. Den kunne være gjort lige så let med JavaScript. Eksemplet viser, at så snart en bruger har afslået samtykke til en type cookie, så bliver nye cookies ikke sat og websidens indhold bliver ændret.

Hvis man i det praktiske eksempel ovenfor går tilbage til hovedsiden <http://www.sitemorse.com/> og så klikker på en nyhedsartikel (de nyeste 3 vises nederst i venstre hjørne), så ser man et Twitterfeed til venstre.

Hvis man så klikker på cookie-ikonet, går ind i cookie-kategori 4 og dér afslår samtykke ved at trykke 'opt-out' og trykker ok,
--> twitter.com cookie guest_id is already set,

Gå nu ind og slet denne cookie i din browser (åben indstillinger etc.)

Genindlæs siden,
Twitterfeedet bliver nu restattet af et simpelt "Followus" link,
--> Ingen twitter.com cookie

Eksempel på styring af Addthis.com cookies

Hvis du går tilbage til <http://www.sitemorse.com/> og der trykker på en nyhedsartikel (de nederste 3 til højre på siden) så vil man se Twitterfeedet til venstre og AddThis ikoner under artiklen.

Åben nu cookie-panelet og afslå samtykke til kategori 5 cookies ved at trykke på 'opt-out' knappen. Tryk herefter på OK,
--> addthis.com cookie er allerede sat,

Gå nu ind og slet denne cookie i din browser (åben indstillinger etc.)

Genindlæs siden,
AddThisfeedet vil se ens ud, men nu er indstillingen af AddThis ændret til ikke at sætte cookies.
--> Der sættes ikke nogen addthis.com cookie

Hvordan:

Dette blev gjort via JavaScript.

Hvad vi demonstrerede:

Når en bruger har afvist samtykke, kan man bruge indstillingen i AddThis til at forhindre, at der sættes cookies.

TEKNISKE DEFINITIONER

Iframe

En indlejret ramme, der placerer andet HTML-indhold på en side. En Iframe kan vise indholdet fra et andet element og en bruger kan vælge at printe det.

LSO – Locally Shared Objects eller Flash Cookies

Data som websites, der anvender Adobe Flash, kan gemme i en brugers browser. LSO'er bruges af alle versioner af Adobe Flash Player.

Mobile og faste websites

Et website der er beregnet til at blive set fra en computerskærm kaldes også for et fast website. Modstykket til de faste websites er mobile websites, der ofte er subdomæner det faste website, med det formål at gøre det effektivt at bruge websitet på en mobil enhed.

Parse

At 'parse' er at analysere syntaksen i en cookie. Parsing er påkrævet for at tilføje kode på en måde, der gør det muligt for siden at opføre sig i overensstemmelse med brugerens indstillinger for samtykke.

Registrerede domæner

Et domænenavn er en tekststreng, der definerer et område på internettet. En virksomheds liste over registrerede domæner vil således være en liste over alle de domæner, som virksomheden har købt.

Sektor-analyse

En sektor-analyse er en analyse af en sektor eller en gruppe. Det kan for eksempel være en analyse over forekomsten af cookies i en branche.

Exitsider

Udtrykket bruges om de sider på et website, som brugerne forlader websitet fra.

Landing page

Udtrykket landing pages bruges om de sider på et website, som brugerne kommer ind på først. Ofte er det forsiden, men det kan også være sider, som optræder ofte i søgninger eller linkes til fra andre steder.

Ultimativ data-ejer

Den ultimative data-ejer er den endelige modtager af data fra en given cookie, evt. efter, at den har passeret gennem forskellige datamellemmænd. Den ultimative data-ejer er typisk den virksomhed, der har skrevet cookien.

Webtilgængelighed

For at sikre, at alle har mulighed for at tilgå information på internettet er der lavet en standard, der kaldes 'Web Content Accessibility Guidelines'. Standarden kan hentes her: <http://www.w3.org/TR/WCAG10/full-checklist.html>

Overholder man standarden, har man sikret at enhver bruger har mulighed for at tilgå informationen og at webtjenesten ikke diskriminerer mod nogen funktions- eller sanseudsættelser.

Webejendom

Webejendom er et udtryk, der dækker over summen af alle de domæner, subdomæner, tjenester mv., som en virksomhed eller en person er juridiske ansvarlig for.

Erhvervsstyrelsen

Regional Udvikling

Vejlsøvej 29

8600 Silkeborg

Tlf: 35 29 10 00

erst@erst.dk

www.regionalt.dk